

Årsredovisning 2002

Hållbarhet

Innehåll

4	FöreningsSparbanken och hållbarhetsbegreppet
5	VD-ordet – Samhällsansvar – en del av affärsverksamheten
6	Kort om FöreningsSparbanken
7	Kunder
9	Medarbetare
11	Aktieägare
12	Affärsetik
13	Samhälle
15	Miljöarbetet
17	Mål och måluppfyllelse
18	Hållbarhetsarbetets organisation

FöreningsSparbanken och hållbarhetsbegreppet

FöreningsSparbanken arbetar för en långsiktigt hållbar utveckling av samhället. Denna årsredovisning om hållbarhet beskriver bankens verksamhet i perspektiven ekonomi, miljö och samhälle.

FöreningsSparbanken har en lång tradition av miljö- och hållbarhetsarbete. Banken har alltid haft ett starkt engagemang i det lokala samhället. Från bankens start, under 1800-talets första hälft, har målet alltid varit att erbjuda finansiella tjänster för breda grupper av människor och samtidigt bidra till utvecklingen av samhället. Detta är en central komponent i bankens arbete för en långsiktigt hållbar utveckling.

Miljöfrågorna är sedan flera år integrerade i bankens affärsverksamhet. Bankens miljöpolicy säger bland annat att "banken är medveten om de globala miljöfrågorna och bankens möjlighet till direkt och indirekt miljöpåverkan".

FöreningsSparbankens arbete med miljö- och hållbarhetsfrågor har både breddats och fördjupats under 2002. Allt mer har engagemanget kommit att inriktas på det som idag kallas Corporate Social Responsibility, CSR, eller i dagligt tal – företagets samhällsansvar. (se även särskilt avsnitt om bankens roll i samhället i denna hållbarhetsredovisning).

FöreningsSparbankens engagemang inom hållbarhetsområdet har en direkt koppling till bankens långsiktiga lönsamhet. Genom att fokusera hållbarhetsfrågorna är det bankens uppfattning att kundernas lojalitet och förtroende för banken ökar, samtidigt som varumärket stärks. Hållbarhetsarbetet bidrar även till att identifiera nya affärsmöjligheter, minska risker och minska driftkostnader.

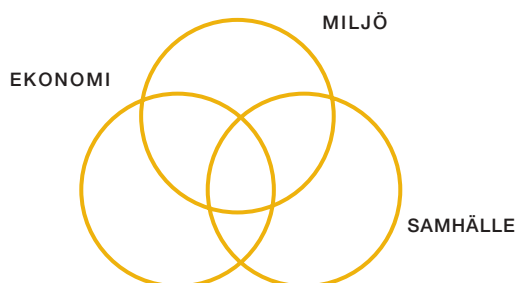
Detta är hållbarhet

Hållbarhet handlar om att ekonomi, miljö och samhälle samverkar i en helhet. Hållbarhetsbegreppet kan också definieras som "att utvecklingen tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov". Definitionen kommer från Världskommissionen för Miljö och Utveckling, även kallad Brundtlandkommissionen.

Redovisningen är inte verifierad av tredje part. Där inget annat anges omfattar uppgifterna främst bankens svenska verksamhet och helägda dotterbolag.

Viktiga händelser 2002

- ◆ Banken ställde sig bakom FN:s Global Compact.
- ◆ Banken rankades som tredje bästa bank i världen på hållbarhet i Down Jones Sustainability Index, DJSI.
- ◆ Banken inledde ett samarbete med organisationerna Bris, SOS Barnbyar och Friends.
- ◆ Implementeringen av bankens miljöledningssystem fortsatte.

VD-ordet

Samhällsansvar – en del av affärsverksamheten

Att samspela med samhällets utveckling och att på olika sätt ta ett tydligt samhällsansvar är i FöreningsSparbanken en bärande del av affärsverksamheten.

Vår starka lokala förankring och nära relationer till våra kunder gör det naturligt för oss att delta i samhällsutvecklingen över hela Sverige, som tillsammans med förändringar i kundernas behov och önskemål i sin tur styr FöreningsSparbankens utveckling.

Vi verkar utifrån en värderingsgrund som vuxit ur vår historia med rötter i det tidiga 1800-talets socialt inriktade sparbanksrörelse och i de kooperativa jordbrukskassorna. Våra värderingar är centrala element i vår företagskultur. De fungerar som en inre kompass för medarbetarna – en kompass som hjälper till i kundrelationer och affärsbeslut. När alla strävar åt samma håll och har en enhetlig syn på bankens roll i samhället blir vår särart tydlig och banken står stark, även i en turbulent omvärld.

Under året som gått har frågor kring förtroendet för näringslivet varit aktuella. Detta har satt ytterligare fokus på hållbarhetsbegreppet som intimt förknippas med företagets syn på etik och moral. FöreningsSparbankens verksamhet baserar sig på vår värderingsgrund.

I tider när allt fler företag talar om att ta samhällsansvar är det viktigt att veta att FöreningsSparbanken historiskt alltid har arbetat med dessa frågor. I själva bankverksamheten gör vi det till exempel i form av det fortlöpande gemensamma lärande och det kunskapsutbyte vi har med våra kunder kring privatekonomi och användningen av internet. Våra lokala banker och Sparbanksstiftelserna, som äger 20 procent av aktierna i FöreningsSparbanken, har också länge stöttat samhällsnyttiga aktiviteter inom forskning, utbildning och andra former av kunskapsutbyte, kultur, ungdomsverksamhet, företagsutveckling m.m. FöreningsSparbanken var också först i Sverige med att föra in miljöaspekter både i affärerna och i vår egen, inre verksamhet.

Våra kunder, medarbetare, aktieägare och samhället förväntar sig att FöreningsSparbanken är en ansvarsfull aktör. Därför är det glädjande att vi enligt undersökningen Finansmonitorn anses vara den bank i Sverige som tar bäst samhällsansvar. Det är också glädjande att FöreningsSparbanken placerats på tredje plats i världen bland banker i Dow Jones Sustainability Index.

BIRGITTA JOHANSSON-HEDBERG VD OCH KONCERNCHIEF

Omvärlden fortsätter att förändras i och med avregleringen och en snabb IT-utveckling fortsätter. Den allt tydligare globaliseringen berör också FöreningsSparbanken. Mot den bakgrunden valde banken att under år 2002 ställa sig bakom Global Compact, FN:s frivilliga initiativ för företag att stödja grundläggande mänskliga rättigheter, arbetsförhållanden enligt ILO-konventionerna samt miljö.

Det lokala samhället kvarstår dock som bas för enskilda individer och många företag, vilket gör det än viktigare att vi arbetar långsiktigt för att stärka verksamhetens positiva konsekvenser på miljö och samhälle. Det bidrar till en hållbar utveckling och djupare relationer med viktiga intressenter. Samhällsansvaret är en bärande del av bankens affär. FöreningsSparbanken välkomnar alla som kunder och vill vara en del av en långsiktigt hållbar utveckling.

Stockholm i februari 2003

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Birgitta Johansson-Hedberg'. The signature is fluid and cursive.

Birgitta Johansson-Hedberg
VD och koncernchef

Kort om FöreningsSparbanken

FöreningsSparbanken bildades 1997 då Föreningsbanken och Sparbanken gick samman. Bankens gemensamma historia sträcker sig tillbaka ända till 1820. Då bildades landets första sparbank i Göteborg efter europeisk förebild.

Sparbanksidén fick snabbt fäste i Sverige och som mest fanns det 498 sparbanker i landet år 1928. Därefter började de att slå sig samman för att bli starkare. När Sparbanken Sverige bildades 1992 valde närmare 90 sparbanker att fortsätta vara fristående banker och istället samarbeta med Sparbanken Sverige.

Föreningsbanken hade sitt ursprung i jordbrukskassorna vars syfte var att tillgodose jordbrukets växande kapitalbehov. Den första jordbrukskassan bildades 1915 i Västerhaninge utanför Stockholm. 1992 ombildades Föreningsbankerna till ett sammanhållet bankaktiebolag. Då fanns det drygt 350 lokala Föreningsbanker.

När FöreningsSparbanken bildades 1997 förvärvade de fristående sparbankerna i de flesta fall Föreningsbankens kontorsrörelse på sin ort.

Dagens FöreningsSparbanken är en modern heltäckande fullservicebank med kontor över hela landet. Tillammans med de fristående sparbankerna och delägda bankerna har FöreningsSparbanken 6,1 miljoner privatkunder och drygt 350 000 företagskunder. Därtill är flertalet kommuner, landsting och större rikstäckande organisationer kunder i banken. Dessa kan utföra sina ärenden på drygt 850 kontor. I Sverige arbetar cirka 9 000 personer i banken.

Viktiga händelser:

- 1820 Den första sparbanken bildas i Göteborg.
- 1915 Den första jordbrukskassan grundas i Västerhaninge.
- 1942 Sparbankernas Bank blidas som centralbank för sparbankerna.
- 1958 Jordbrukets Bank bildas som centralbank för jordbrukskassorna.
- 1969 Jordbrukskassor och sparbanker jämställs med övriga banker och kan konkurrera på lika villkor.
- 1974 Jordbrukskassan byter namn till Föreningsbanken.
- 1992 Föreningsbanken AB och Sparbanken Sverige AB bildas.
- 1994 Föreningsbanksaktien noteras på Stockholms Fondbörs.
- 1995 Sparbanken Sverigeaktien noteras på Stockholms Fondbörs.
- 1996 Sparbanken Sverige publiceras som första bank i Sverige en miljöredovisning.
- 1997 Februari 1997, Styrelserna i Föreningsbanken och Sparbanken Sverige föreslår ett samgående mellan de båda bankerna. I november 1997 bildas FöreningsSparbanken formellt och aktien handlas på Stockholms Fondbörs.
- 2000 FöreningsSparbanken publicerar som första bank i Sverige en hållbarhetsredovisning. Beslut fattas om att införa ett miljöledningssystem i banken.
- 2002 FöreningsSparbanken ställer sig bakom FN:s Global Compact.

Kunder

FöreningsSparbanken har nästan sex miljoner privatkunder och drygt 350 000 företagskunder. Därtill är flertalet kommuner, landsting och större rikstäckande organisationer kunder i banken.

En bank för var och en

FöreningsSparbanken vill vara en bank för var och en – oavsett ekonomiska förutsättningar, etnisk bakgrund, kön, ålder, utbildningsnivå, fysiska förutsättningar eller bostadsort. Banken ska finnas till för alla, men utifrån vars och ens förutsättningar.

Konkret innebär det bland annat att FöreningsSparbanken når sina kunder genom att ha en stark lokal närvaro via sitt breda kontorsnät över hela landet. Men också kompletterat med andra vägar som internet och telefon.

Banken erbjuder också särskild service för syn- och hörselskadade.

På ett antal orter har FöreningsSparbanken etablerat speciella multikulturella kontor för att möta bankkunder med olika etniska bakgrunder. Exempel på det är multikulturella kontoren i Rosengård utanför Malmö, Biskopsgården i Göteborg och Rinkeby utanför Stockholm.

FöreningsSparbanken arbetar ständigt för att stärka och fördjupa dialogen med kunderna. Ett viktigt led i detta arbete är de regelbundna kundundersökningar – marknadskapitalmätningar – som genomförs. Resultaten från dessa mätningar används för att utvärdera och utveckla bankens verksamhet. Flera av uppgifterna i hållbarhetsredovisningen har ursprung i marknadskapitalmätningarna.

Stor kundbas

Privatpersoner	Kommuner/Landsting
• FSPA 4,4 miljoner kunder• Delägda 0,4 miljoner kunder• Fristående 1,3 miljoner kunder• Hansabank 3,4 miljoner kunder	• FSPA 211 kommuner *• Delägda 20 kommuner• Fristående 93 kommuner• FSPA 21 landsting
FöreningsSparbanken	
Små och medelstora företag	Rikstäckande organisationer
• FSPA 244 000 företag• Delägda 25 000 företag• Fristående 93 000 företag	• Fackliga, kooperativa och kyrkliga organisationer
Stora företag	

* Flera kommuner är kunder i både FSPA och fristående sparbanker och delägda banker

Produkter och tjänster

FöreningsSparbanken erbjuder att antal produkter och tjänster med speciell miljöprofil, eller som baseras på särskilda etiska kriterier – hållbarhetskriterier. Marknadsföringen av dessa har fortgått under 2002. Kundernas intressen för placeringsprodukter som tar särskild hänsyn till hållbarhetsaspekter ökar stadigt. Inte minst fackliga och andra organisationer, av vilka många är kunder i banken, prioriterar dessa frågor allt högre. För att tillgodose kundernas krav genomförs bland annat sociala analyser vid kapitalplacering. I samband med kreditgivning till företag genomförs också särskilda miljöanalyser.

Fonder

Fonder med miljö- och eller etiska placeringskriterier hör till de snabbast växande fondområdena i världen – både i antal och volym. FöreningsSparbankens fonder förvaltas av Robur. Under 2002 utgjordes cirka tre procent av Roburs totala fondvolym av dessa fonder. Därmed är Robur bland landets största förvaltare av miljö- och etikfonder, med totalt cirka sex miljarder kronor i förvaltad kapital. Roburs Miljöfonden är landets största miljöfond med ett förvaltad kapital om 540 miljoner kronor.

Robur förvaltar sex aktiefonder med miljö- och eller etisk inriktning. Dessa är:

- ◆ Etikfond Global MEGA.
- ◆ Miljöfonden.
- ◆ Svenska kyrkans miljöfond Talenten.
- ◆ Svenska kyrkans värdepappersfond.
- ◆ Svenska kyrkans aktiefond MEGA.
- ◆ Gåvofonden.

Dessutom förvaltas en mixfond och två räntefonder:

- ◆ Svenska kyrkans mixfond MEGA.
- ◆ Svenska kyrkans räntefond.
- ◆ Svenska kyrkans räntefond MEGA.

Därtöver finns enskilda förvaltningsuppdrag med etisk profil för institutionella kunder.

Vilket betyg ger du till FöreningsSparbanken vad gäller:	Andel positiva	
	Privat	Företag
Att banken tar hänsyn till miljöaspekter?	46	47
Att ha produkter och tjänster med miljöprofil?	41	39
Att banken är en positiv kraft i ditt lokala samhälle?	56	55
Att FöreningsSparbanken är en bank för var och en?	63	58

Till grund för fonderna ligger en etikanalysmodell och en miljöanalysmodell. Här exkluderas bland annat företag som sysslar med vapen, tobak, alkohol och kommersiell spelverksamhet. Miljöanalysmodellen väljer ut de miljöledande företagen i varje bransch i Norden, utifrån 21 miljökriterier som formulerats av det externa Miljö- och etikrådet.

WWF-kortet

Marknadsföringen av WWF-kortet har fortgått under 2002. Arbetet ledde till en volymökning på drygt 130 procent från föregående år. Därmed bidrog kortet med cirka 1,2 miljoner kronor till Världsnaturfondens verksamhet. Antalet kort uppgick till 16 429 stycken vid utgången av 2002.

Miljölån – privat

Privatpersoner erbjuds lån i banken för investeringar som bidrar till att förbättra miljön. Sådana investeringar kan vara att bygga bort fukt- och radonproblem, att använda miljövänligt byggmaterial, eller att byta till mer miljövänligt uppvärmningssystem.

Reklamationer och klagomål

Under året har, som ett led i strävan att nå ökad kundnöjdhet, en översyn av rutinerna kring reklamationer och klagomål inletts. Detta har medfört en helt ny organisation och en förbättrad rutin för klagomål. Under 2003 kommer nya rutiner att införas för registrering av reklamationer.

◆ 22 procent av FöreningsSparbankens huvudbankskunder anser att miljö och etikaspekter har stor eller mycket stor betydelse vid val av bank.

Medarbetare

Bankens främsta framgångsfaktor är medarbetarnas kunskap om kundernas behov samt förmågan att överföra den kunskapen i erbjudanden som skapar värde för kunden. I koncernens fortsatta utveckling är ett kraftfullt arbete med kompetensförsörjning avseende såväl ledare som övriga medarbetare av stor strategisk vikt.

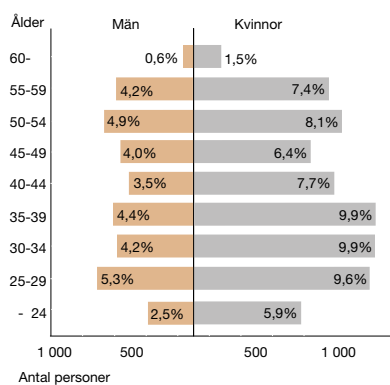
Humankapitalets utveckling

FöreningsSparbanken har en lång erfarenhet av att mäta och redovisa de immateriella tillgångarna och deras utveckling samt påverkan på koncernens lönsamhet. Modellen för mätning och rapportering har under det gångna året arbetats om för att bli ännu mer åtgärdsfokuserad.

Utvecklingen av humankapitalet är tillfredställande med höga värden avseende till exempel motivation och ledarskap.

Även det sammanvägda medarbetarskapsindexet (engagemang, arbetstillfredsställelse, kompetens, ansvar, befogenheter och stöd) är mycket högt.

Ålders- och könsfördelning

Fakta om medarbetare

Medelantal anställda	9 998
Könsfördelning	58 % kvinnor 42 % män
Ledare	31 % kvinnor 69 % män
Personalomsättning	4 %
Intern rörlighet	16 %

Hälsa

FöreningsSparbanken har under 2002 startat ett koncernövergripande program kallat Offensiv för hälsa. Bakgrunden är bland annat de ökande ohälsotalen i samhället. Övergripande mål med satsningen är att banken ska kunna minska sjukfrånvaron och därmed sänka kostnaderna, samtidigt som banken framstår som en attraktiv arbetsgivare som mår om sin personal.

Banken har i anslutning till programmet definierat ett antal begrepp för att följa upp hälsoområdet. Bland dessa begrepp kan nämnas:

- ◆ Långtidsfriska.
- ◆ Sjukfrånvaro.
- ◆ Välbefinnande-index.

Med långtidsfriska avses antal medarbetare i procent som har maximalt fem sjukdagar under en 12-månaders period. Sjukfrånvaro beräknas utifrån sjukfrånvaro i timmar i relation till kontrakterad arbetstid. Välbefinnande-indexet visar den procentuella andelen av medarbetarna som säger sig må bra.

Under 2003 planeras fortsatta insatser för att öka kompetensen och insikten kring hälsofrågorna i banken.

	Utfall 2002	Mål 2003
Långtidsfriska	71,5 %	80 %
Sjukfrånvaro	4,8 %	3,8 %
Välbefinnande-index	75 %	80 %

Ledarutveckling

Förutom de ordinarie ledarutvecklingsinsatserna har under året koncernchef och koncernledning genomfört 17 regionala ledarmöten dit koncernens cirka 800 ledare bjudits in. Därigenom har koncernchef och koncernledning, vid två tillfällen, träffat samtliga ledare. Samtliga möten har fokuserat på ökad kundnöjdhet, försäljning och tillväxt.

Nya ledarutvecklingsaktiviteter har utvecklats och utbudet därmed ökat. Tre av dessa aktiviteter fokuserar chefskapet – förmågan att hantera det formella ansvar och de befogenheter som tillhör chefsrollen.

Vidare har ett program för strategisk företagsledning utvecklats tillsammans med Handelshögskolan i Stockholm. 26 deltagare kommer att delta i detta program under 2003. Programmet utgör en viktig del i bankens ledarförsörjning till bankledande nivå.

Yrkesroller och kompetensprofiler

Under 2001 genomfördes ett arbete för identifiering och kravbeskrivning av samtliga yrkesroller inom bankens

kontorsrörelse. Dessa yrkesroller har under 2002 implementerats i samtliga lokala banker för att kunna erbjuda rätt kompetens till varje kund. De kompetensprofiler som beskriver respektive yrkesroll utgör också ett verktyg för en mer behovsstyrd kompetensutveckling. Målet är att få högre effekt av bankens kompetensutvecklingsinvesteringar.

Young Professionals

Under hösten 2002 startades ett nätverk för unga medarbetare i FöreningsSparbanken, Young Professionals. Syftet är att nätverket ska utveckla koncernens unga medarbetare yrkesmässigt samt främja social samvaro och verka för ett vidgat kontaktnät inom koncernen. Nätverket är ett led i bankens strävan att vara en av Sveriges mest attraktiva arbetsgivare och kommer att medföra att individen i än större utsträckning styr över den egna karriärutvecklingen.

Medbestämmande

IDA (Insikt, Delaktighet och Ansvar) är FöreningsSparbankens medbestämmandeavtal som undertecknades av banken och Finansförbundet hösten 2000. Samtliga medarbetare inbjuds att delta i medbestämmandet förutom att Finansförbundets fackliga företrädare samverkar med banken enligt processprincipen. Processprincipen innebär att de fackliga företrädarna redan från början involveras i beredning och genomförande av beslut i verksamheten. För medarbetarna innebär IDA att de har möjlighet att tillsammans bestämma hur de ska arbeta och utvecklas. Ett viktigt verktyg i IDA-processen är utvecklingssamtalet mellan chef och medarbetare som leder fram till individuella handlingsplaner med syfte att stärka den enskildes utveckling.

Sommaren 2002 undertecknade Akademikerföreningen ett avtal som innebär att de ställer sig bakom förhållningssättet i IDA.

Lärande

Med "Världens bästa lärande" vill banken skapa och använda lärsituationer som ger maximal effekt på kortast möjliga tid utan att kostnaderna ökar. Det innebär också att hitta sätt att prioritera den kompetensutveckling som ger störst nytta både för att åstadkomma nöjda kunder och motiverade medarbetare.

Kompetenssystemet används för att beskriva kompetenskrav och identifiera kompetensgap. Systemet gör det lättare att hitta bland koncernens olika utbildningar samt stödjer olika former av lärande. Dessutom finns möjlighet till kunskapsstester.

Jämställdhet

Under året har en ny jämställdhetspolicy för den svenska delen av koncernen tagits fram och beslutats. Policyn speglar FöreningsSparbankens syn på jämställdhet som strategiskt viktigt och att jämställdhetsperspektivet därför ska integreras i alla delar av den ordinarie verksam-

heten. En jämställd arbetsplats leder till att medarbetarna i ökad utsträckning kan använda och utveckla sin kompetens och sina erfarenheter för att varaktigt öka lönsamheten i FöreningsSparbanken.

Program 55+

FöreningsSparbanken har skapat ett långsiktigt program för medarbetare som är 55 år och äldre. Programmet syftar till att skapa effektivitet och fokus på affären genom att ta tillvara företagets samlade kompetens.

Programmet ska också förändra attityderna till äldre medarbetare. Program 55+ är implementerat och gäller från och med 1 januari 2003 och omfattar:

Friskvård:

- ◆ Programmet innehåller motion på arbetstid samt en målgruppsinriktad hälsoundersökning.

Kompetensutveckling – Individuell utvecklingsplan:

- ◆ Bankens affär är beroende av alla medarbetares kompetens. Därför är det viktigt att investera i kompetensutveckling till alla medarbetare, oavsett ålder. Kompetensutveckling för denna målgrupp är således inte en fråga om ett målgruppsinriktat utbildningsutbud, utan den kompetensutveckling affären behöver.

Nedtrappning från 58 år – Att gå ned i tjänst från 100 procent till 80 procent med 90 i lön:

- ◆ Genom att ge denna målgrupp mer flexibilitet i sitt arbetsliv kommer vi dels, att skapa mer kraft och effektivitet i arbetet, dels att få fler äldre att förlänga sin yrkeskarriär i stället för att gå i förtida pension.

Aktieägare

FöreningsSparbanken erbjuder sina ägare långsiktig uthållig lönsamhet i nivå med de bästa jämförbara finansiella företagen i Europa.

För att uppnå det krävs ett högt kostnadsmedvetande, nöjda kunder och engagerade medarbetare. Relationen med ägarna präglas av kontinuitet och öppenhet. Banken ska ge sina ägare möjligheter till en stabil och konkurrenskraftig värde- och utdelningstillväxt.

Aktieägare den 31 december		
Procent av kapital och röster	2002	2001
Sparbanksstiftelser	21,0	20,8
Fristående sparbanker	7,2	6,3
Alecta	4,5	4,8
Robur fonder	3,7	3,6
Lantbrukskooperationen	3,2	3,2
Nordea fonder	2,3	0,6
AMF Pension	2,2	1,7
AFA Försäkringar	2,1	1,7
SHB/SPP fonder	2,0	1,4
SEB fonder	1,8	1,3
Skandia	1,6	1,9
SPK	1,4	2,3
FSPA resultatandelsstiftelser	1,4	1,4
Övriga svenska institutioner	13,9	9,9
Allmänheten	11,1	10,8
Utländska ägare	20,6	28,3
Totalt	100,0	100,0

FöreningsSparbankens aktie är en av Sveriges mest spridda aktie. De mindre aktieägarna är till stor del kunder i banken. Andelen utländska ägare är cirka 20 procent. FöreningsSparbankens aktie är noterad på Stockholmsbörsen, A-listan mest omsatta, under beteckningen

"FSPA A". En handelspost i bankens aktie på Stockholmsbörsen är 100 aktier. Det finns endast ett aktieslag, A-aktier, vilket betyder att varje aktie berättigar till en röst. Samtliga aktier medför lika rätt till andel i bankens tillgångar och vinst.

Koncernens mål är en räntabilitet på eget kapital som långsiktigt överstiger ett vägt genomsnitt för bankkoncernerna Danske Bank, Den Norske Bank, Handelsbanken, Nordea och SEB.

Långsiktigt ska utdelningen uppgå till lägst 30 procent av resultatet efter skatt. FöreningsSparbankens aktie ingår också i flertalet index med hållbarhetsinriktning. För tredje året i rad har bankens aktie utvalts att ingå i Dow Jones Sustainability Index, DJSI, världens dominerande hållbarhetsindex. I DJSI rankades banken under 2002 som tredje bäst i världen vad gäller hållbarhetsarbete. Bankens uppfattning är att hållbarhetsarbetet därmed också får en direkt positiv koppling till aktieägarvärdet och kursutvecklingen på bankens aktie.

Sparbanksstiftelserna

Sparbanksstiftelserna är den största enskilda ägargruppen i FöreningsSparbanken. Tillsammans äger stiftelserna drygt 20 procent av aktiekapitalet.

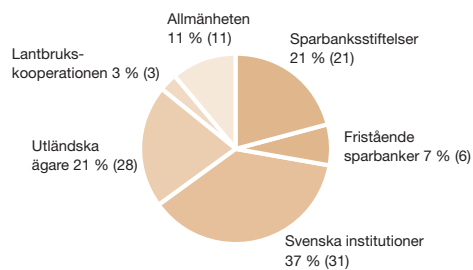
Stiftelserna har två uppgifter. Dels den självklara uppgiften i att vara ägare, dels genom att inom sitt verksamhetsområde främja näringsliv, forskning, utbildning, idrott eller kultur.

Det finns 22 sparbanksstiftelser, spridda över landet. Sparbanksstiftelserna bidrar också med pengar till Sparbankernas Forskningsstiftelse, som stödjer viss forskning i Sverige.

Ägarkategorier

31 december 2002

Antal aktieägare den 31 december 2002

Storleksklasser	Antal aktier	Antal ägare
1-500	35 621 577	379 830
501-1 000	10 640 687	15 534
1 001-2 000	5 846 317	4 164
2 001-5 000	4 440 965	1 449
5 001-10 000	2 270 771	320
10 001-20 000	2 603 297	180
20 001-50 000	5 641 999	178
50 001-100 000	7 507 933	105
100 001-500 000	38 332 344	163
500 001-	414 902 953	131
Totalt	527 808 843	402 054
varav förvaltarregistrerade	381 854 033	18 590

Affärsetik

FöreningsSparbanken verkar för att upprätthålla god etik och moral i sin affärsverksamhet. Betydelsen av så kallad "Good Governance" har under senare år ökat, inte minst mot bakgrund av det flertal så kallade skandaler som förekommit i företag, såväl internationellt som inom Sveriges gränser.

Frågorna kring affärsetik vidgas därigenom också mot att omfatta områden som penningtvätt, mutor och korruption. Något som även återspeglas i OECD:s riktlinjer för multinationella företags uppträdande. Good Governance-området får också allt mer utrymme i Global Reporting Initiatives, GRI, reviderade internationella riktlinjer för hållbarhetsredovisningar.

Bankens grundläggande värderingar fungerar som ett rättesnöre, som i all verksamhet sätter företagets bästa i förgrunden, inte enskild person.

FöreningsSparbanken har långtgående riktlinjer och policier för att hantera dessa frågor. Detta har hittills medfört att banken varit förskonad från denna typ av händelser. Självklart efterlever FöreningsSparbanken gällande lagstiftning, såväl nationellt som internationellt. Därtill arbetar ett flertal kommittéer under styrelsen med olika strategiska frågor som rör området. Ägare och andra intressentgrupper har också möjlighet att i dialog med banken föra fram idéer och förslag, exempelvis

genom de regelbundna så kallade intressentdialoger som banken genomför.

En annan aspekt på etik och moral är att företaget står för en finansiell öppenhet gentemot sina intressenter. Detta för att undvika konflikter av karaktären fallskärmar, bonussystem och andra former av ersättningar.

Till Good Governance-området räknas i FöreningsSparbankens verksamhet även bankens arbete med hållbarhetsetik i form av miljö och samhällsansvar. Ett tydligt exempel på det är att banken infört och arbetar efter ett miljöledningssystem enligt ISO 14001-standard.

Säkerhet

FöreningsSparbanken arbetar aktivt inom säkerhetsområdet för att säkerställa högsta möjliga säkerhet för bankens kunder, övriga intressenter och medarbetare. Det gäller såväl aspekter på hälsa som säkerhet för de medel som banken hanterar. Härtill räknas fysisk säkerhet samt säkerhet i bankens olika system.

FöreningsSparbanken har långtgående rutiner för säkerhetsarbetet, rutiner som genomsyrar alla delar av bankens verksamhet.

Inom IT-området pågår ett ständigt arbete för att öka säkerheten i bankens IT-system.

Särskild säkerhetsutbildning genomförs också en gång per år på alla kontor och övriga enheter. Här ingår moment som kunders och medarbetares säkerhet i en nödsituation, informationssäkerhet och banksekretess.

Juridiska processer

FöreningsSparbanken var under 2002 inte involverad i någon juridisk process vid allmän domstol, som avser miljörättsliga frågor.

Samhälle

FöreningsSparbankens samhällsansvar bygger värderingsmässigt på tillgänglighetsbegreppet, och uttrycks i att vara en bank för var och en – oavsett ekonomiska förutsättningar, etnisk bakgrund, kön, ålder, utbildningsnivå, fysiska förutsättningar eller bostadsort. Banken ska finnas till för alla, men utifrån vars och ens förutsättningar.

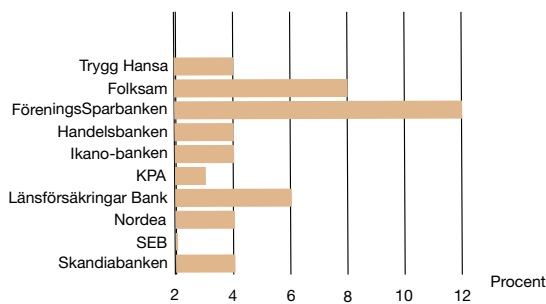
FöreningsSparbanken samverkar därtill med olika intresseorganisationer för att öka allmänhetens kunskap i ekonomiska frågor, bland annat genom att arrangera olika typer av utbildningar. Banken erbjuder också särskild service för syn- och hörselskadade. På ett antal orter har FöreningsSparbanken etablerat speciella multikulturella kontor för att möta bankkunder med olika etniska bakgrunder. Exempel på det är de multikulturella kontoren i Rosengård utanför Malmö, Biskopsgården i Göteborg och Rinkeby utanför Stockholm.

Bankens samhällsansvar inbegriper även att tillvarata mänskliga rättigheter inklusive arbetsförhållanden samt att stå för en god affärsetik. Medbestämmande, jämställdhet och andra mångfaldsfrågor är därför väl förankrade och integrerade i bankens verksamheter.

Banken valde också att under 2002 ställa sig bakom Global Compact, FN:s frivilliga initiativ för företag att stödja grundläggande mänskliga rättigheter, arbetsförhållanden enligt ILO-konventionerna och miljö.

Därtill ger banken, som en del av sitt samhällsengagemang, betydande stöd till forskning inom ett flerta

Vilket av följande företag är bäst på att ta samhällsansvar?

Källa: Sifo:s Finansmonitor 2002

I projekt med samhällsinriktning. Banken stödjer genom sponsoråtaganden breda verksamheter inom idrott, kultur och annat samhällsorienterat arbete.

I den årliga undersökningen Finansmonitorn bedömdes FöreningsSparbanken under 2002 som det företag inom den finansiella sektorn i Sverige som allmänheten anser tar det största samhällsansvaret.

Mångfald och tillgänglighet

Ett av FöreningsSparbankens grundläggande mål är att erbjuda finansiella tjänster för breda grupper av människor. Värderingsmässigt uttrycker banken detta tillgänglighetsmål som att vara "en bank för var och en".

Det innebär att FöreningsSparbanken ska nå olika kunder med erbjudanden anpassade till respektive kunds behov och förutsättningar.

Tillgänglighetsbegreppet är nära förknippat med bankens syn på mångfald. Att i verklig mening vara en bank för var och en, betyder därför att banken ska vara öppen och kunna erbjuda sina tjänster till kunder oavsett ålder, kön, etnisk bakgrund, fysiska förutsättningar etc.

Tillgänglighet innebär därtill att banken bidrar till att upprätthålla och utveckla den fungerande finansiella infrastrukturen i samhället.

En bank för var och en	
Att vara en bank för var och en oavsett...	innebär till exempel:
◆ Om man bor i storstad eller glesbygd	Stort kontorsnät Internetbanken Telefonbanken
◆ Utbildning	IT-utbildningar och utbildningar i ekonomi
◆ Ålder	IT-kurser för äldre Information i skolor
◆ Kön	Utbildningar för kvinnor i till exempel aktiekunskap och pensioner
◆ Etnisk bakgrund	Multikulturella bankkontor
◆ Ekonomiska förutsättningar	Brett utbud av produkter och tjänster
◆ Fysiska förutsättningar	Service för syn- och hörselskadade

Samhällsengagemang och projekt

FöreningsSparbanken medverkar i ett stort antal projekt med samhällsinriktning, såväl i Sverige som internationellt. Banken har exempelvis flera långtgående samarbeten med rikstäckande organisationer, utbildningsväsende och näringsliv. Därtill bidrar banken lokalt i ett flertal samhällsfrämjande initiativ.

Exempel på samhällsprojekt:

- ◆ Internetutbildning i samarbete med bland andra flera LO-förbund och PRO.
- ◆ "Kunskap om det nya arbetslivet", ett projekt tillsammans med TCO för att belysa framtida tillväxtmöjligheter i olika regioner av Sverige.
- ◆ Arena för tillväxt, banken samverkar med Kommunförbundet, Landstingsförbundet och svenskt Näringsliv för att stimulera kommunal tillväxt.
- ◆ Städer i samverkan, ett projekt där banken, bostadsbolag och statsdelarna Rosengård, Biskopsgården och Rinkeby samarbetar för att förbättra förutsättningarna för invånarna och näringslivet.
- ◆ Forskningsstiftelser, banken bidrar med stöd till forskningsverksamhet med samhällsinriktning.

Miljöarbetet

Verksamheten i FöreningsSparbanken ger upphov till såväl direkta som indirekta miljöeffekter. Arbetet med att minimera bankens miljöpåverkan har intensifierats under året, bland annat genom det fortsatta arbetet med bankens miljöledningssystem.

Förståelsen för bankens miljöpåverkan har ökat bland medarbetarna, bland annat genom de utbildningsinsatser som genomförts i anslutning till miljöledningsprojektet. Nya former för hur miljöarbetet integreras i affärsverksamheten har också etablerats.

Direkt och indirekt miljöpåverkan

Bankens direkta miljöpåverkan är den miljöpåverkan som bankens verksamhet direkt ger upphov till. Här är sambanden enkla och tydliga. FöreningsSparbanken har identifierat två huvudsakliga områden med direkt miljöpåverkan:

- ◆ Medarbetarnas tjänsteresor.
- ◆ Resursförbrukning. Här ingår el, papper, övrig förbrukning som kontorsverksamheten ger upphov till samt avfallshantering.

Bankens indirekta miljöpåverkan uppstår främst genom kundernas val av produkter och tjänster, och de sätt på vilka kunderna möter banken. Indirekt miljöpåverkan innebär att banken påverkar andra aktörer så att deras miljöpåverkan ökar eller minskar. FöreningsSparbanken arbetar med indirekt miljöpåverkan främst inom verksamhetsområdena Låna, Spara och Betala.

Ett område där banken bidrar till stor indirekt miljöpåverkan är via miljöanalyser vid kreditgivning till företag. Härigenom kan säkerställas att banken undviker att ge krediter då stora miljörisiker är överhängande. Miljöanalysen utgör därför en integrerad del i affärsbedömningen. Exempel på miljörisiker som miljöanalysen beaktar är risk för höjda miljöskatter, nya krav från myndigheter, lagstiftning, risk för kundbojkotter, miljökrav från kunder, risk för miljöolyckor och risker med förorenad mark. Miljöanalysen kan också påvisa att det är affärs- och miljömässigt riktigt att ge krediter till investeringar för förbättringar av ett företags miljöpåverkan. Även där krediten vid en första bedömning kan leda till negativa miljöeffekter.

Banken och ISO 14001

Under 2002 har arbetet med införandet av ett miljöledningssystem i banken fortsatt och intensifierats, med målet att miljöledningssystemet ska certifieras enligt den internationella standarden ISO 14001 i början av 2003. Under året har miljöledningssystemet implementerats i bankens ordinarie linjeverksamhet.

I anslutning till arbetet med miljöledningssystemet och certifieringen har bland annat ett omfattande utbildningsprogram för samtliga medarbetare genomförts. All grundutbildning har varit handledarledd, vilket är relativt unikt i sammanhang där ett så stort antal människor utbildats under en begränsad tid. Därtill har utbildningen koordinerats och genomförts lokalt på olika orter i landet. Miljöutbildningen har också följts upp med självtest för medarbetarna i två omgångar via bankens intranät.

Arbetet med införandet av miljöledningssystemet har varit omfattande. Samtliga enheter och delar i banken har i projekt- och arbetsgrupper varit delaktiga i arbetet. Därtill har ett omfattande internt informationsarbete genomförts, med syfte att tydliggöra kopplingarna mellan miljöarbetet och bankens affärsverksamhet.

ISO 14001 är en internationell standard för miljöledningssystem. Standarden hjälper företag och organisationer att bedriva ett strukturerat miljöarbete. Ett miljöledningssystem talar om hur miljöarbete ska genomföras. Däremot inte vad. Detta måste företaget själv besluta om. Miniminivån är att följa gällande miljölagstiftning, och att miljöarbetet inriktas på de viktigaste miljöfrågorna. Systemet ger en arbetsmodell som syftar till ständiga förbättringar av miljöarbetet.

Våra viktigaste miljöfrågor

Illustration: Kemi & Miljö AB

Indirekt och direkt miljöpåverkan

Genom att tillhandahålla särskilda etiska och miljöinriktade produkter och tjänster ¹⁾ eller att göra en miljöanalys vid kreditprövning och placeringar kan banken påverka andra företags miljöarbete. Då banken också erbjuder banktjänster via till exempel internet minskar också kundernas resor till och från bankkontoren. Sammantaget kallas detta för FöreningsSparbankens indirekta miljöpåverkan.

Indirekt miljöpåverkan

Produkter och tjänster ¹⁾	Miljöpåverkan	2002
Miljöanalysmodell vid kreditgivning	Vid kreditgivning kartläggs företags miljöpåverkan och miljörisiker. Modellen fungerar som ett incitament för företagskunderna att se över sin verksamhet ur miljösyn.	◆ 242 000 företagskunder
Miljölån EIF-lån företag	Lån till företag för miljöförbättrande investeringar.	◆ nyutlåning 36 miljoner
Miljö & etikfonder	Pengar placeras i företag som bedriver ett bra miljöarbete. kapital utförs av miljö- och etikfonder.	◆ 2,9 procent av Roburs fondvolym
WWF-kort	Femtio kronor av årsavgiften och en krona per betalning går till Världsnaturfonden, WWF, som arbetar för minskade utsläpp av CO ₂ och bevarande av biologisk mångfald.	◆ 1 147 000 kronor till WWF ◆ 16 429 utfärdade WWF-kort
Internetbanken Telefonbanken WAP	Tjänsterna bidrar bland annat till minskat antal resor, transporter och pappershantering. Miljöeffekter av detta är minskad försurning, övergödning och klimatpåverkan samt ökad resursbesparing.	◆ 1 342 905 kunder Internetbanken ◆ 2 045 605 kunder Telefonbanken ◆ 14 800 WAP-kunder
Kontorsnätet Bank i Butik	Genom att ha närhet till ett bankkontor blir resorna kortare. Miljöeffekter av detta är minskad försurning, övergödning och klimatpåverkan.	◆ 538 bankkontor ◆ 320 Bank i Butik

¹⁾ Läs mer om FöreningsSparbankens produkter och tjänster på sidan 7-8.

I arbetet med att certifiera FöreningsSparbanken enligt ISO 14001 har de viktigaste områdena för bankens direkta miljöpåverkan identifierats. Dessa är tjänsteresor, energi- och pappersförbrukning. Genom miljöarbetet kan banken visa att den lever som den lär och skapa förtroende bland kunder och medarbetare. Inom den egna verksamhetens miljöarbete finns dessutom potential för kostnadsbesparingar.

Direkt miljöpåverkan

	2000	CO ₂	2001	CO ₂	2002	CO ₂
EI	62,2 GWh 5,9 MWh/anst ¹⁾ 149 kWh/kvm	63 kg/anst	53,6 GWh 5,2 MWh/anst 126 kWh/kvm	0,35 kg/anst ²⁾	48,9 GWh 4,9 MWh/anst 119,7 kWh/kvm	
Kontorsmaterial						
– papper ^{3) 5)}	100 kg/anst		171 kg/anst		52 kg/anst	
– kuvert ⁵⁾	58 kg/anst		63 kg/anst		20 kg/anst	
– blanketter	26 kg/anst		28 kg/anst		25,2 kg/anst	
– förbrukningsmaterial	2 210 kr/anst		1 745 kr/anst		1 275 kg/anst	
Tjänsteresor						
– bil	796 km/anst ⁴⁾	158 kg/anst	818 km/anst	162 kg/anst	677 km/anst	136 kg/anst
– hyrbil	153 km/anst	23 kg/anst	77 km/anst	15 kg/anst	325 km/anst	65 kg/anst
– flyg	1 336 km/anst	151 kg/anst	1 057 km/anst	119 kg/anst	1 137 km/anst	85 kg/anst
– tågresor	418 km/anst	0,002 kg/anst	490 km/anst	0,003 kg/anst	616 km/anst	0,004 kg/anst
Värde transporter	1 350 000 km totalt	311 ton totalt	1 500 000 km totalt	345 ton totalt	1 560 000 km totalt	352 ton totalt

¹⁾ "Anst" är lika med anställd.

²⁾ De kontor där elen ingår i hyran, 30 av 538 enheter, är dock inte medräknade.

³⁾ Pappersvolym är beräknad på inköpt volym, inte förbrukad pappersmängd.

⁴⁾ Summan har räknats upp från föregående år pga att alla enheter då inte var inkluderade.

⁵⁾ Inklusive outsoursade utskick

Mål och måluppfyllelse

FöreningsSparbanken har formulerat, och arbetar efter, ett antal strategiska mål inom hållbarhetsområdet. Dessa mål följs upp kontinuerligt. Mål och måluppfyllelse redovisas nedan.

Mål och måluppfyllelse

	Nyckeltal	Utfall 2001	Mål 2002	Utfall 2002	Mål 2003
Kunder	Andel mycket nöjda kunder	–	–	25 procent	ökning
Medarbetare	Medarbetarskapsindex	35	40	41	40
	Nöjd medarbetarindex	–	–	65	71
Samhälle	Sifos mätning av samhällsansvar inom den finansiella sektorn	21 procent	Vara det företag som är bäst på att ta samhällsansvar	Uppnått	Vara det företag som är bäst på att ta samhällsansvar
Ägare	Ingå i Dow Jones Sustainability Index (DJSI)	Uppnått	Vara bland de tio bästa företagen i DJSI branschindex	Uppnått	Vara bland de tio bästa företagen i DJSI branschindex
Miljö	Uppfattas som bästa bank på miljö enligt Sifos finansmonitor	17 procent	Ej angivet	Mäts endast vart annat år	25 procent

Hållbarhetsarbetets organisation

Arbetet med hållbarhetsfrågorna är integrerat i bankens affärsverksamhet. Det är bankens ambition att hållbarhetsarbetet ska genomsyra samtliga kontakter banken har med sina olika intressenter. Därför har banken ingen formell organisation för hållbarhetsarbetet. Dock har under året miljösamordnare utsetts för samtliga lokala banker, affärsområden och staber.

Här nedan redovisas nyckelpersoner och funktionsområden för hållbarhetsarbetet.

Nyckelpersoner:

Birgitta Johansson-Hedberg, VD och koncernchef.

Göran Theodorsson, vice VD, personaldirektör.

Lars Eklund, vice VD, ansvarig för Operationella risker samt övergripande ansvar för hållbarhetsfrågorna i banken till och med 14 februari 2003.

Peter Nygårds, ansvarig för Samhällskontakter samt övergripande ansvar för hållbarhetsfrågor i banken från och med 15 februari 2003.

Staffan Salén, vice VD, informationsdirektör till och med 10 april 2003.

Jesper Berggren tillförordnad informationsdirektör från och med 11 april 2003.

Britt-Marie Lundh, miljöchef.

Funktionsområden:

Ekonomi: Koncerncontroller, Ekonomiska sekretariatet.

Miljö: Support, miljöledningssystem, krediter, miljörelaterade produkter och tjänster, IT.

Samhälle: Personal, kompetensutveckling, jämställdhet, arbetsmiljö, regionala projekt, integration, internationella frågor, forskning och utveckling, etiska produkter.

Beställ redovisningen!

Fler exemplar av den tryckta hållbarhetsredovisningen kan beställas via internet på www.foreningssparbanken.se/hallbarhet eller via telefon 08-5859 00 00. Det går också bra att kontakta närmaste lokala bank.

Kom gärna med åsikter!

Kommentarer och synpunkter på bankens hållbarhetsarbete och hållbarhetsredovisning tas tacksamt emot av bankens miljöchef, Britt-Marie Lundh, via e-post på adressen: britt-marie.lundh@foreningssparbanken.se

Kontaktpersoner i banken

Britt-Marie Lundh, miljöchef.

e-post: britt-marie.lundh@foreningssparbanken.se

Peter Nygårds, ansvarig för samhällskontakter samt övergripande ansvar för hållbarhetsfrågor i banken.

e-post: peter.nygards@foreningssparbanken.se

Göran Theodorsson, vice VD, personaldirektör.

e-post: goran.theodorsson@foreningssparbanken.se

Produktion: Jesper Berggren, Tobias Norrby och Johan Stiernstedt – FöreningsSparbanken, Johan Hård – Publicisterna AB.

Grafisk Form: LT Layout.

Foto: Leif Hansen, sidan 5.

Tryck: db grafiska i Örebro. Hela tryckprocessen, inklusive papper, i denna trycksak är Svanenmärkt.

FöreningsSparbanken (publ)

Org nr 502017-7753

Styrelsen har sitt säte i Stockholm

Besöksadress: Brunkebergstorg 8

Postadress: 105 34 Stockholm

Telefon: 08-5859 00 00

Telefax: 08-796 80 92

Telex: 122826 swedbnk s

www.foreningssparbanken.se